

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/wydawnictwo/czasopisma/popularnonaukowe-1/czasyPismo/27358,CzasyPismo-nr-22012.html>

28.02.2026, 19:33

„CzasyPismo” nr 2/2012

Do pobrania:

[SPIS TRESCI nr 2/2012 \(pdf, 2.05 MB\)](#)

Opis

Tematem wiodącym pierwszego numeru „CzasyPisma” było ukazanie wątków dyskusji toczącej się wokół pojęć Górnego Śląska i poczucia tożsamości jego mieszkańców. Kolejny koncentruje się przede wszystkim na zagadnieniu „wojny o rząd dusz”, prowadzonej przez systemy totalitarne z religią i Kościołem katolickim. Był to jeden ze wspólnych elementów ideologii partii komunistycznej oraz nazistowskiej. W przedwojennej niemieckiej rejencji opolskiej polityka antykościelna rozpoczęła się z chwilą objęcia rządów przez NSDAP w 1933 r. Od 1939 r. objęła cały Górny Śląsk, a działania nazistów zradykalizowały się, prowadząc do zmasowanych represji wobec śląskich kapłanów i świeckich katolików. Rok 1945 tylko pozornie przyniósł tymczasową odmianę. Od 1948 r., wraz z zawłaszczeniem struktur państwowych i ich totalitaryzacją wedle sowieckiego modelu, komuniści rozpoczęli bezpardonową walkę z religią i Kościołem. Z różnym natężeniem trwała ona do upadku komunizmu w 1989 r. Prezentujemy zatem trzy syntetyczne teksty opisujące sytuację Kościoła rzymskokatolickiego w diecezji katowickiej: w czasie II wojny światowej, jak i w kolejnym ćwierćwieczu, naznaczonym piętnem komunistycznego zniewolenia. Ich dopełnienie stanowią biografie dwóch duszpasterzy, którym przyszło zmagać się z różnymi systemami totalitarnymi. Poza artykułami dotyczącymi walki z Kościołem katolickim w numerze znalazł się też m.in. materiał o szykanach wobec Świadków Jehowy na terenie województwa.

Na ogólne procesy, dotyczące nasz region w minionym stuleciu, spojrzeć chcemy – nieco bardziej niż w poprzednim numerze – przez pryzmat jednostkowych doświadczeń. Stąd kierujemy uwagę czytelnika na kilka postaci związanych z naszym regionem, niekoniecznie osób powszechnie znanych. Na przykład uznawanego za symbol śląskiego separatyzmu Jana Kustosa, lotnika polskiego dywizjonu bombowego w Wielkiej Brytanii mjr. Antoniego Tomiczka, komendanta antyhitlerowskiego, a potem antykomunistycznego podziemia w powiecie rybnickim por. Pawła Cierpiola, dezenterów z Wehrmachtu, braci Witańskich oraz jednego z oficerów zbrojnej konspiracji z Lubelszczyzny, więźnia NKWD gen. Pawła Łaskiewicza z Zabrza.

W drugim numerze „CzasyPisma” znalazły się również artykuły opisujące procesy urbanizacyjne w Tychach i Dąbrowie Górniczej, „odprzemysłowienie” Górnego Śląska (czyli demontaże i wywózkę sprzętu) przez Sowietów w 1945 r. oraz „eksploatację” zachodniej technologii przez służby wywiadu komunistycznego. O kulturalnych aspektach krótkiego okresu karnawału „Solidarności” oraz wojnie jaruzelsko-polskiej z perspektywy studentów Uniwersytetu Śląskiego traktują dwa kolejne szkice.

Pierwszy numer „CzasyPisma” spotkał się z zainteresowaniem czytelników i na ogół z życzliwym przyjęciem. Mamy nadzieję, że nasz periodyk na trwale wpisze się w rzeczowy dyskurs o trudnej, ale niezwykle bogatej, historii Górnego Śląska.

Od redakcji

Redakcja: Adam Dziurok (redaktor naczelny), Robert Ciupa, Adam Dziuba, Sebastian Rosenbaum, Andrzej Sznajder, Bogusław Tracz.

[Poprzedni Strona](#)
[Następny Strona](#)

